

SPRAWOZDANIE ZE ZJAZDU ZAŁOŻYCIELSKIEGO SEKCJI ETYKI POLSKIEGO TOWARZYSTWA FILOZOFICZNEGO

W dniu 25 04 1992 roku w Instytucie Filozofii Uniwersytetu Warszawskiego odbył się Zjazd Założycielski Sekcji Etyki Polskiego Towarzystwa Filozoficznego. W Zjeździe wzięło udział ok. 30 osób — głównie przedstawiciele ośrodków akademickich. W imieniu Komitetu Założycielskiego Sekcji Etyki PTF obrady otworzyła dr hab. Ludmiła Łapińska i przedstawiła ich program. Obrady odbyły się według następującego porządku.

1. SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI KOMITETU ZAŁOŻYCIELSKIEGO SE PTF

Przedstawiła je dr hab. L. Łapińska. Poinformowała zebranych m. in. o uchwale ZG PTF w sprawie powołania SE. Przedstawiła także pismo do Zarządu Głównego w sprawie dotacji na działalność Sekcji Etyki.

2. PRZYJĘCIE REGULAMINU SEKCJI ETYKI

Mgr J. Dudek odczytała projekt regulaminu Sekcji Etyki. W dyskusji nad szczegółowymi zapisami regulaminu poruszono kwestie zasad przynależności do SE (kwalifikacje filozoficzne lub równorzędne), oraz status członka i współpracownika. Regulamin SE został przyjęty przy jednym głosie przeciwnym.

3. WYBORY ZARZĄDU SEKCJI ETYKI PTF

Do 6-osobowego Zarządu zgłoszono 10 kandydatur. Bezpośrednio po tajnych wyborach ukonstytuował się Zarząd w składzie:

przewodnicząca — dr hab. L. Łapińska (UW, Warszawa)
wiceprzewodniczący — dr R. Wiśniewski (UMK, Toruń)
sekretarz — dr M. Środa (UW, Warszawa)
członkowie: — dr E. Klimowicz (UMCS, Lublin)
— dr R. Jadczyk (UMK, Toruń)
— dr J. Sekuła (WSRP, Siedlce)

Wybrano także Komisję Rewizyjną w składzie:

— mgr J. Dudek (WSP, Zielona Góra)
— dr T. Olewicz (WSP, Opole)
— dr P. Kaczorowski (SGH, Warszawa)

Zebrani uchwalili składkę roczną członków SE PTF w wysokości 50 tys. zł.

4. POWOŁANIE 5 KOMISJI

Powołano następujące Komisje Sekcji Etyki:

— Komisję d/s Dydaktyki z przewodniczącą dr hab. L. Łapińską;

- Komisję d/s Spotkań Merytorycznych z przewodniczącym dr R. Wiśniewskim;
- Komisję d/s Tłumaczeń i Wydawnictw z przewodniczącym dr Z. Zwolińskim (UW, Warszawa);
- Komisję d/s Współpracy z Innymi Organizacjami z przewodniczącą dr M. Środą;
- Komisję d/s Informacji z przewodniczącym mgr M. Woźniczką (WSP, Częstochowa).

5. DYSKUSJA NAD PROGRAMEM SEKCJI ETYKI

Przewodniczący poszczególnych komisji przedstawili kolejno zamierzenia swych zespołów. Dr hab. L. Łapińska zwróciła uwagę na konieczność przygotowania programów do nauczania etyki, listy osób chętnych do prowadzenia wykładów dla przyszłych nauczycieli etyki oraz potrzebę tworzenia i prowadzenia seminariów, które będą kształcić nauczycieli. Dr J. Sekuła podkreślał potrzebę tworzenia kursów filozoficzno-etycznych. Prof. B. Stanosz zaprezentowała zebranych główne idee Stowarzyszenia na rzecz Humanizmu i Etyki Niezależnej. Zgłosiła gotowość współdziałania w budowaniu programu etyki niezależnej. Prof. B. Stanosz stwierdziła, iż nauczanie etyki w szkole średniej jest zadaniem bardzo trudnym, a w szkole podstawowej wręcz niewykonalnym, ponieważ grozi indoktrynacją. Przedstawiła oświadczenie Stowarzyszenia w sprawie wprowadzenia przedmiotu religia/etyka. Dr R. Banajski zwrócił uwagę, że teza, iż nie można uczyć etyki w szkole podstawowej jest zbyt mocna, bowiem we Francji zajęcia z etyki na wszystkich poziomach edukacji są prowadzone przynajmniej od stulecia, ale metodyka tych zajęć jest dostosowana do poziomu intelektualnego i rozwoju moralnego uczniów. Dr E. Adamczyk uznała, iż istnieje bezwzględna konieczność nauczania etyki na wszystkich stopniach nauczania. Dr M. Środa podkreślała, że należy egzekwować prawo SE do ekspertyzy programów, a MEN może pełnić jedynie funkcje administracyjne i uznała, że programy nauczania winny być opracowywane z powołaniem się na orzeczenia SE. Dr R. Wiśniewski omówił potrzebę integracji środowiska naukowców zajmujących się etyką teoretyczną i postulował badania nad stanem polskiej etyki. Podkreślił brak chęci współpracy dużych ośrodków akademickich: UŚ, UW, UJ, KUL i zaproponował podjęcie badań w zakresie etosu środowiska nauki, kryzysu etyki i kryzysu moralnego społeczeństwa polskiego. Dr Z. Zwoliński zwrócił się z propozycją nadsyłania tekstów, które mogłyby być publikowane na łamach np. „Edukacji Filozoficznej”, oraz zaapelował o przekazywanie sygnałów o tym, co warto przetłumaczyć. Prosił też o nadsyłanie recenzji, informacji i omówień nowych publikacji z etyki. Dr M. Środa zasygnalizowała potrzebę współpracy z innymi organizacjami zajmującymi się etyką, poinformowała o wznowieniu wydawania „Przeglądu Filozoficznego” i zwróciła uwagę na społeczne potrzeby wprowadzenia etyki stosowanej, np. etyki nauczycielskiej, etyki lekarskiej, etyki biznesu. Mgr M. Woźniczka postulował zorganizowanie systemu informacji i ich przekazu w zakresie etyki. Przedstawił propozycję wydania niskonakładowego biuletynu informacyjnego Sekcji Etyki i konieczność wymiany informacji o prowadzonych aktualnie pracach w etyce.

6. STANOWISKO WOBEC PRZEDMIOTU RELIGIA/ETYKA

Mgr M. Woźniczka przeczytał zebranych cztery wersje oświadczeń SE w sprawie obligatoryjnego wprowadzenia w szkołach przedmiotu religia/etyka. W dyskusji nad tekstem oświadczenia zabrali głos:

Dr R. Jadczyk wskazał na autonomię przedmiotu „etyka” i potrzebę uczestniczenia SE w układaniu programów zajęć z etyki; Dr D. Ślęczek-Czakon zwróciła uwagę na proces eliminowania zajęć z przedmiotów filozoficznych w uczelniach technicznych; Dr J. Sekuła skrytykował koncepcję wprowadzenia 12-letniego programu obowiązkowego nauczania etyki. Jego zdaniem należy wprowadzić alternatywny dla religii zestaw przedmiotów filozoficznych: np. filozofii, socjologii, estetyki. Dr J. Sekuła wyraził wątpliwość, czy SE musi zająć oficjalne stanowisko w kwestii wprowadzenia przedmiotu religia/etyka; Dr R. Wiśniewski zwrócił uwagę, iż w SE obowiązują kanony towarzystwa naukowego, a więc SE winna zająć stanowisko w kwestii przedmiotu religia/etyka, ale winno to być stanowisko bardzo wyważone. Postulował, aby w szkołach podstawowych wprowadzić wychowanie moralne, a nie etykę i uznał, że stosowanie określenia „etyka” dla zajęć prowadzonych w szkole podstawowej deprecjonuje przedmiot i jego prowadzących; Dr M. Środa oświadczyła, że zadaniem stowarzyszenia naukowego nie jest prowadzenie działalności wychowawczej, dodając, że nieporozumieniem jest pomysł prowadzenia wychowania moralnego przez nauczycieli pochodzących z selekcji negatywnej. Wielu uczestników Zjazdu zwróciło uwagę na zmiany w modelu wychowania i edukacji we współczesnym społeczeństwie. Dr Z. Zwoliński poddał krytyce zgłaszane zastrzeżenia co do wprowadzenia przedmiotu religia/etyka, podkreślając, iż nieporozumieniem jest to, że filozofowie nie chcą prowadzić zajęć z etyki. Jego zdaniem, nigdy nie ma idealnej sytuacji politycznej dla środowiska naukowego, a etyka w praktyce może być nauczana w różnych postaciach.

Inni dyskutanci podkreślali, że etyka nie może być konkurencyjna względem religii, że istnieje potrzeba wprowadzania bloku zajęć filozoficzno-aksjologicznych, że nie należy stawiać ocen z wychowania moralnego. Mgr M. Woźniczka zauważył, że środowisko naukowców jest w sposób oczywisty uzależnione od osób sprawujących władzę i skonstatował, że kryteria prawdziwości i racjonalności wszelkich orzeczeń mają zawsze mniejszą siłę przebicia, niż kryteria polityczne, a zatem skuteczność działań społecznych naukowców jest ograniczona. Niektórzy dyskutanci ocenili, że sposób wprowadzenia przedmiotu religia/etyka świadczy o arogancji władzy, decyzja ta bowiem nie była konsultowana z profesjonalistami zajmującymi się naukowo i dydaktycznie etyką. Podkreślano, że środowisko etyków jest za wprowadzeniem, w większym stopniu, niż dotychczas, rozsądnej formy wychowania moralnego, jednak spełnienie tego postulatu wymaga bardziej przemyślanych działań. Zjazd przyjął wniosek dr R. Banajskiego, aby ostateczną redakcję *Oświadczenia w sprawie wprowadzenia przedmiotu religia/etyka* uwzględniającą argumenty i opinie zebranych, powierzyć Zarządowi SE.

Na zakończenie obrad dr Z. Zwoliński przedstawił informację o konferencji organizowanej przez Towarzystwo Akademickie „Universitas”.

Opracował:
M. Woźniczka